

Quarantaine, een oude scheepvaartterm met een nieuwe lading in de haven van Antwerpen

Aerssens Annelies¹, Flipse Wim², Van den Bogaert Raf³, Theeten Heidi⁴

In het Venetië van de 14de eeuw werden schepen 40 (quaranta) dagen voor anker gelegd in de haven om pestinfecties te voorkomen. Vandaag wordt dit begrip 'quarantaine' genoemd, een periode waarin schijnbaar gezonde personen in afzondering moeten (1). De huidige covidpandemie zorgt dat vele landen op slot gaan of reizen ontmoedigen. De scheepvaart zal en moet doorgaan. Deze casus uit de praktijk over het schip 'The Ivory Coast' (fictieve naam) is kenmerkend voor enkele problemen waarmee de haven van Antwerpen geconfronteerd wordt.

Covid-10 op The Ivory Coast

The Ivory Coast, een cargoschip met 31 bemanningsleden, meerde aan in de haven van Antwerpen voor het lossen van goederen en het uitvoeren van een langverwachte bemanningswissel. Er meldden zich vier onsigners (nieuwe bemanning). Er waren op het schip echter twee personen gesignaleerd met verdachte symptomen voor Covid-19. Ze werden dezelfde dag getest. De volgende dag (dag 2) bleken beide testen positief, waarna de overige bemanning eveneens getest werd. Aan boord werden hygiënische maatregelen getroffen. Als op dag vier na aanmeren de resultaten van de testen bekend werden, bleek dat acht andere bemanningsleden eveneens positief testten. Onder de reeds besmette bemanning viel ook de kapitein en de twee hoogste stuurmannen, wat een probleem vormde; een schip dient ten alle tijden bemand te zijn door de kapitein, de hoofdingenieur en de eerste stuurman. Verder vereist een schip altijd een minimale bezetting, "safe manning", die aan boord moet zijn om

essentiële taken uit te voeren, bepaald door de vlaggenstaat (2).

Quarantaine

De positieve gevallen voor Covid-19 werden van boord gehaald en gingen in isolatie in een hotel, op de besmette kapitein na. De overige bemanningsleden werden eveneens in quarantaine gehouden op The Ivory Coast en werden elke dag getest. Tussen dag 5 en dag 8 werden nog drie bemanningsleden positief bevonden, waaronder een onsigner van dag 1. Ondanks dat The Ivory Coast volgens de regels in quarantaine was, werd er door de rederij een nieuwe kapitein en eerste stuurman op het schip gestationeerd in het kader van safe manning op dag 6. De positief-geteste kapitein had namelijk medische verzorging nodig. Voor de rest van de bemanning werd een quarantaine van tien dagen na de laatste positieve test aangehouden, tot dag 17. Binnen dit tijdsbestek testte niemand meer positief.

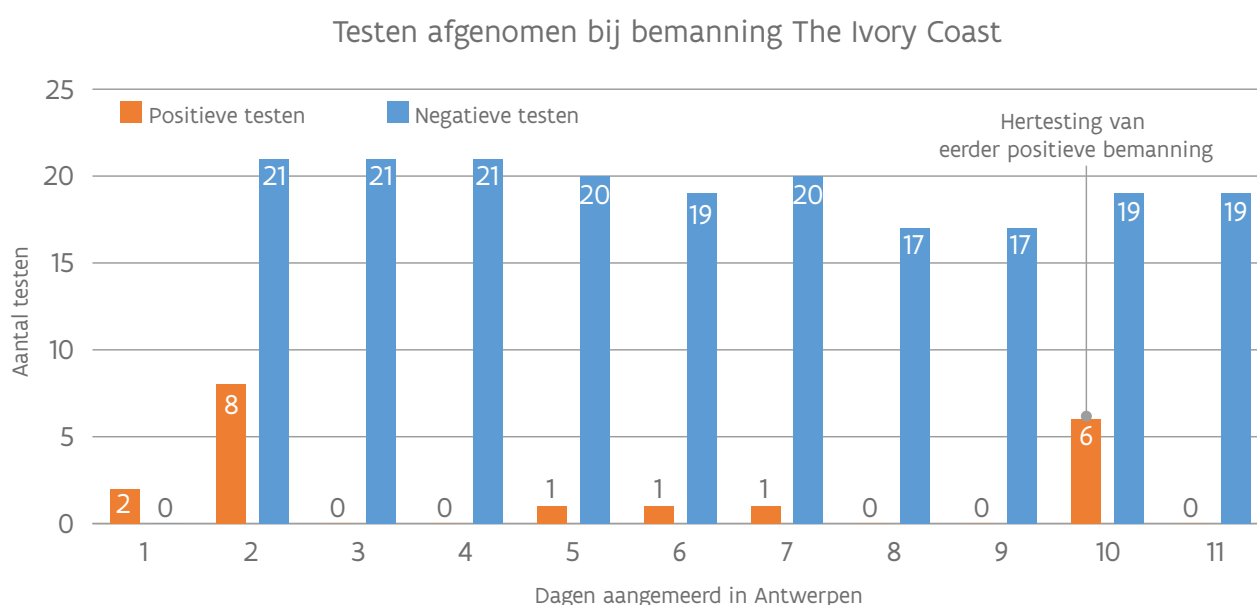
¹ Student geneeskunde Universiteit Antwerpen, stagiair Infectiebestrijding Antwerpen. E-mail: annelies.aerssens@student.uantwerpen.be

² Infectieziektebestrijding Antwerpen

³ Saniport

⁴ Infectieziektebestrijding Antwerpen

Figuur 1. Aantal positieve en negatieve testen verricht bij de bemanning van The Ivory Coast per dag dat het schip aangemeerd was in de haven van Antwerpen. Dit betreft zowel de originele bemanning, als de onsigners en bemanning die het schip verlaten hebben (voor isolatie of als out-signer). De positieve testen op dag 10 behoorden tot de bemanning die hertest is geweest na afloop van de isolatie aan wal.

Onsigners

Met het oog op het verderzetten van de bemanningswissel, werden zeven onsigners na aankomst in Antwerpen zeven dagen in quarantaine geplaatst voor aan boord te gaan van The Ivory Coast. Ze werden getest op de vijfde dag van quarantaine. Dit verliep zonder noemenswaardige problemen. Op dag 20 kreeg het schip toestemming om de haven te verlaten, met in achtnaam van een periode van waakzaamheid tot dag 24, zijnde 14 dagen nadat het laatste bemanningslid positief getest had.

In totaal werden er bij alle bemanningsleden 390 testen verricht.

Bespreking

Deze casus beschrijft enkele problemen waarmee havenbeheer en zeelieden geconfronteerd worden tijdens deze pandemie. Ten eerste zijn er inmiddels tientallen schepen in de haven aangemeerd waar een positief Covid-19 geval voordeed, vaak door het niet respecteren van de quarantaine voor de onsigners. Eenmaal als er een positief geval werd geïdentificeerd, werd aangenomen dat de bemanningsleden hoogrisico contact liepen: afhankelijk van het schip, zijn de kajuiten voor de bemanning maximaal 10m² groot met eigen sanitair en is er een gemeenschappelijke leefruimte van ongeveer 60m². Deze beperking van leefruimte voor bemanningsleden is vanwege

de optimalisatie voor vervoer van cargo. Deze omstandigheden vormen een belemmering om in quarantaine te gaan op een schip. Men kan niet van de bemanning verwachten dat ze tien dagen in hun hut moeten blijven.

Ten tweede heeft iedereen op een schip zijn specifieke functie die niet door iemand anders overgenomen kan worden. Bovendien moeten bepaalde organisatorische en technische taken worden uitgevoerd. Voldoende kundige bemanning of safe manning aan boord wordt gegarandeerd, met als gevolg dat niet iedereen aan de wal in isolatie of quarantaine geplaatst wordt. In deze casus was de oorspronkelijke, besmette kapitein nog enkele dagen aan boord na een positieve test. Gezien er altijd een kapitein aanwezig moet zijn, kon hij niet aan wal in isolatie. Hij werd uiteindelijk door een nieuwe kapitein en eerste stuurman vervangen, ondanks dat bemanningswissels niet toegestaan werden tijdens quarantaine van het schip. Gelukkig bleken deze nieuwe bemanningsleden niet besmet, ondanks de mogelijke blootstelling. De meeste besmettingen vonden plaats bij zeelieden van het 'deck departement', bemanning verantwoordelijk voor organisatorische taken op het schip. Er waren geen besmettingen bij bemanning van de technische dienst. De oorzaak hierachter is waarschijnlijk dat deze verschillende departementen in andere ruimtes werken, met afzonderlijke ventilatie.

Ten derde maakte de haven van Antwerpen – in tegenstelling tot andere internationale havens – het terug mogelijk om bemanningswissels door te laten gaan sinds juni. Veel onsigners kwamen uit rode en oranje gebieden en zouden eerst in quarantaine moeten gaan alvorens ze aan boord konden. Het doorlopen van deze periode op Belgisch grondgebied bracht een extra kost mee voor de rederij. Zij moesten namelijk deze accommodatie voor isolatie voorzien, wat bovendien voor vertraging van het schip zorgde. The Ivory Coast kon namelijk pas 20 dagen na aanmeren terug vertrekken omwille van quarantaine na hoogrisicocontact van de originele bemanning.

Ten vierde was het dagelijks testen van de volledige bemanning, zoals op de Ivory Coast gebeurd is, geen haalbare strategie om op grote schaal toe te passen, en moest er worden nagedacht over een meer effectieve teststrategie en manieren om dit proces te stroomlijnen. Er werden naar schatting 390 testen afgenomen bij de bemanning van The Ivory Coast.

Afspraken

Het opvolgen van schepen, vaak met gelijkaardige problemen, vergde vele uren van overleg en is vaak een werk van lange adem. Om hieraan het hoofd te bieden, werd er in samenspraak met o.a. Zorg & Gezondheid Vlaanderen, FOD Mobiliteit en Vervoer en Saniport een protocol opgesteld. Hierin werd een oplossing aangereikt in verband met de onsigners. De vereiste zeven dagen quarantaine voor bemanningsleden die uit een rode- of oranje zone kwamen, kon in het thuisland doorgaan. Wel werd een negatieve PCR-test maximaal 72 uur voor aankomst in België verlangd. Verder werden richtlijnen in verband met een besmetting aan boord opgesteld, rekening houdend met safe manning. Een vermoedelijk geval van Covid-19 gaat in isolatie aan wal en wordt getest, terwijl de rest van de bemanning in quarantaine gaat op het schip. In het geval van een positieve test wordt de gehele bemanning getest in het kader van het clusteronderzoek. Dit proces wordt herhaald bij ontwikkelen van symptomen, en de bemanning wordt nogmaals getest zeven dagen na de laatste positieve test van een bemanningslid. Bij quarantaine op een schip wordt er rekening mee gehouden dat de bemanning de essentiële taken uitvoeren, mits naleving van hygiënische en afstandsmaatregelen. Na deze quarantaine is het schip verplicht om zeven dagen een waakzaamheidsperiode in te stellen, waarbij de toegang tot medische zorg aan wal verzekerd moet zijn. Dit vergt eventuele aanpassing van de routes van de schepen en kan bijkomstige vertraging veroorzaken. Concluderend, is het afhandelen van schepen in deze tijd een complex gebeuren, waardoor ze vaak een individuele aanpak nodig hebben.

Summary

Introduction: While the current Covid-19 pandemic has been the culprit of imposed travel restrictions and closing borders, delivery of goods has been assured to continue. This case about the 'Ivory Coast', a cargo ship docking in the Antwerp harbour, shows that crew of cargo ships are not immune to the virus either.

Case: After two of the crewmen of the 'Ivory Coast' tested positive for Covid-19, the whole crew was tested. As result, eight other crew members were found positive, including the captain and first mate. Infected crew members had to go ashore for isolation in a hotel or for seeking medical attention. The rest of the crew stayed in quarantine on board, given the close contact and nature of living on board. Those same circumstances are an obstacle to correctly fulfill these days in quarantine. Though no crew changes were allowed during this period, the captain had to be replaced in line of safe manning. Onsigners were quarantined for seven days in a hotel in Belgium before allowed on board.

Conclusion: Given the many cases of cargo ships with a crew member with Covid-19, and given the health, logistical and other implications of the attempt to control the virus, a protocol for the Antwerp harbour was adopted to address these.

Bronnen

1. Ethymologia: Quarantine. Emerg Infect Dis [Internet]. 2013;19(2):2013. Available from: <https://dx.doi.org/10.3201/eid1902.et1902>
2. International Maritime Organization. Resolution A. 1047(27): Principles of minimum safe manning. 2011.